

Kommentarer til resultatene og oppsummering av funn

Stedlige kontroller

Etterlevelsen av god regnskapsførerskikk er i det alt vesentligste god blant de som har hatt stedlig kontroll.

Det er en av de kontrollerte som får oppfølgingskontroll i 2017. Årsaken til ny kontroll er formelle mangler i regnskapsføringen. Av funn fra denne kontrollen kan nevnes: manglende rutinebeskrivelser på kundene, manglende Altinn-fullmakter, svake arkiveringsrutiner, ikke a jour med avstemming og svakt/manglende kontrollspor for kontroll av årsregnskap og ligningspapirer.

Av eksempler på funn fra de andre utførte kontrollene kan nevnes:

- manglende rutiner for å vurdere og dokumentere de av kundenes interne rutiner som kan ha betydning for oppdraget,
- manglende kontrollspor for utført kvalitetskontroll gjennom året og overordnet kvalitetskontroll
- skriftlig bekreftelse fra de ansatte om at de har gjennomgått det etiske regelverket og hvitvaskingsrutinene
- manglende avstemming av nødvendige kontoer i forbindelse med årsavslutningen,
- manglende dokumentasjon av overordnet intern kontroll på oppdragsnivå,

Hvem er omfattet av kontrollen?

Utvalget for årets kontroll bestod av medlemmer som ble valgt ut for kvalitetskontroll av revisjon og som i tillegg drev regnskapsførervirksomhet. I tillegg er det gjennomført kontroll av noen medlemmer som er autoriserte regnskapsførere som ikke er oppdragsansvarlige revisorer, og noen autoriserte regnskapsførere som ikke er medlemmer, men som arbeider i en av regnskapsførervirksomhetene som ble plukket ut for kontroll.

For regnskapsførervirksomheter med liten aktivitet er det gjennomført dokumentbasert kontroll.

- utarbeider ikke periodiske regnskapsrapporter,
- manglende eller mangelfulle oppdragsavtaler,
- ikke gjennomført risikovurdering i henhold til forskrift om risiko og internkontroll, og
- kommuniserer ikke lovbrudd eller andre forhold til oppdragsgiver.
- mangler ved hvitvaskingsrutiner – ikke utpekt hvitvaskingsansvarlig
- manglende eller mangler ved taushetserklæringen
- manglende eller mangelfulle oppdragsavtaler, manglende fullmakt i Altinn
- ved skifte av regnskapsfører, manglende uttalelse/forespørsel
- vurdering av kundens interne rutiner, skal også gjennomføres for årsoppgjørsoppdrag
- risikostyringsforskriften, når virksomheten omfatter både regnskapsføring og revisjon skal begge virksomhetsområdene omfattes av risikovurderingen
- vurdering av IT-sikkerhet – må speiles mot krav i GRFS
- regnskapsførerselskapets årsberetning – bør omfatte både regnskapsføring og revisjon der dette er aktuelt
- krav til loggføring – gjelder også for årsoppgjørsoppdrag

Dokumentbasert kontroll

En stor andel av de autoriserte regnskapsførervirksomhetene utfører hovedsakelig kun årsoppgjørsoppdrag. Det virker som flere av disse ikke i tilstrekkelig grad har satt seg inn i at dette er regnskapsføreroppdrag og derfor skal gjennomføres i henhold til god regnskapsførerskikk. Tilbakemeldingene ved disse kontrollene bærer derfor stort preg av veiledning.

Noen funn som kan nevnes fra de dokumentbaserte kontrollene, er:

Aktuelt om finansiell rapportering:

IFRS 9 påvirker alle IFRS-rapporterende foretak

Cand.oecon./siviløkonom
Robert Madsen
Executive Director EY

Ny standard for finansielle instrumenter fra 2018

IFRS 9 skal erstatte dagens IAS 39 *Finansielle instrumenter – innregning og måling*. Standarden har pliktig ikrafttredelsestidspunkt 1. januar 2018, med tidligere anvendelse tillatt.

De fleste – om ikke alle – banker og finansinstitusjoner er godt i gang med forberedelsene til overgangen til IFRS 9 Finansielle instrumenter i 2018. Standarden har fått mindre fokus hos andre selskaper, men vil få konsekvenser for alle IFRS-rapporterende selskaper.

Sammenlignet med IAS 39 innebærer IFRS 9 nye prinsipper for klassifisering og måling av finansielle instrumenter, nedskrivning av finansielle eiendeler og sikringsbokføring. Øvrige deler av IAS 39 er

i all hovedsak overført uendret fra IAS 39 til IFRS 9. IFRS 9 medfører også endringer i IFRS 7 *Finansielle instrumenter – opplysninger*, slik at opplysningskravene i IFRS

7 er tilpasset til den nye standarden og på noen områder også utvidet.

For selskaper med enkle finansielle instrumenter som ikke benytter seg av sikringsbøker, trenger ikke IFRS 9 nødvendigvis medføre endringer i regnskapsføringen av finansielle eiendeler eller forpliktelser. Alle selskaper må imidlertid forholde seg til nye målekategorier for finansielle eiendeler og prinsippene for klassifisering i disse kategoriene. Alle selskaper må også ha en omtale av regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter som er i tråd med de nye prinsippene, samt gi opplysninger om finansielle instrumenter basert på IFRS 7 slik den er endret som følge av IFRS 9. Det siste vil kreve endringer i notene, både i form av omtale, begrepsbruk og til dels tabeller. På noen områder, slik som opplysninger om sikringsbøker, medfører IFRS 9 en betydelig utvidelse av opplysningskravene.

Klassifisering og måling

IFRS 9 medfører en mer prinsippbasert tilnærming til klassifisering og måling av finansielle eiendeler, hvor en kost-basert måling (amortisert kost) bare kan benyttes for enkle finansielle eiendeler som eies for å motta kontraktsfestede kontantstrømmer. Alle andre instrumenter skal måles i balansen til virkelig verdi, med verdiendringer ført enten som andre inntekter eller kostnader (OCI) eller over det ordinære resultatet. Når verdiendringer skal føres over OCI, skal renter etter effektiv rentemetode og ordinære utbytter føres over det ordinære resultatet.

For finansielle forpliktelser er det i hovedsak bare gjort endringer knyttet til håndtering av verdiendringer fra egen kredittrisiko når forpliktelsen er utpekt som målt til virkelig verdi ved bruk av virkelig verdi-oppsjonen. Etter IFRS 9 skal disse verdiendringene føres over OCI med mindre regnskapsføring over OCI skaper eller forsterker et regnskapsmessig misforhold. Øvrige verdiendringer skal føres over det ordinære resultatet, som i dag.

Endringene medfører at alle selskaper må foreta en gjennomgang av sine porteføljer av finansielle eiendeler og vurdere disse både i forhold hvilken forretningsmodell som ligger til grunn for styringen av de finansielle eiendelene, og i forhold til karakteristika ved de kontraktsfestede kontantstrømmene. Først når disse vurderingene er gjennomført, kan det foretas en vurdering av om dagens regnskapsføring kan videreføres.

Aktuelt om finansiell rapportering

Formålet med denne spalten er å gi løpende oppdatering på aktuelle og sentrale spørsmål om finansiell rapportering. Det vil kunne være nye standarder eller tolkninger fra IASB eller NRS, men også relevante uttalelser gitt av regulerende myndigheter, eller kommentarer til andre relevante utviklingstrekk med betydning for norske foretaks finansielle rapportering.

En regnskapsfaglig spesialistgruppe i EY er forfattere av spalten. Dette nummerets spalte er forfattet av cand.oecon. og siviløkonom Robert Madsen. Robert Madsen er tilknyttet den nordiske IFRS-desken i EY og er medlem av EYs globale IFRS-gruppe for finansielle instrumenter.

En spesifikk endring i forhold til dagens standard er at «Tilgjengelig for salg»-kategorien i IAS 39 forsvinner. Noen selskaper har klassifisert investeringer i egenkapitalinstrumenter som «Tilgjengelig for salg», andre selskaper har både gjeldsinstrumenter og egenkapitalinstrumenter i denne kategorien. Gjeldsinstrumenter skal etter implementeringen av IFRS 9 klassifiseres i tråd med de generelle prinsippene i IFRS 9, mens egenkapitalinstrumenter i utgangspunktet skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Det finnes imidlertid en opsjon til å måle egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi med verdiendringer over andre inntekter og kostnader (OCI), uten reklassifisering av verdiendringer til resultatet ved salg eller annen avhendelse.

Alle derivater skal fortsatt måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet, men med egne prinsipper for derivater utpekt som sikringsinstrumenter.

Nedskrivning

Nedskrivning av finansielle eiendeler målt til amortisert kost skal etter IAS 39 foretas når det finnes objektive bevis for at et tap har inntruffet. IFRS 9 medfører en overgang fra IAS 39s «påløpt tap-modell» til en forventet tap-modell, hvor nedskrivning skal foretas basert på selskapets beste estimat på balansedagen, basert på tilgjengelig informasjon om fortid, nåtid og estimer for fremtid. Utgangspunktet er at det skal avsettes for 12 måneders forventet tap for alle finansielle eiendeler omfattet av nedskrivningsvurdering. Ved en vesentlig økning i kredittrisiko etter førstegangsinnregning, skal imidlertid tapet beregnes som forventet tap over instrumentets levetid. For noen instrumenter, slik som kundefordringer og leieavtale-fordringer, kan eller skal en forenklet modell benyttes. I så fall skal tap estimeres som forventet tap over instrumentets levetid, uavhengig av om det har vært en vesentlig økning i kredittrisiko eller ikke.

For ikke-finansielle selskaper knytter nedskrivningsvurderingene seg ofte til avset-

ning for tap på kundefordringer. Under IAS 39 benyttes gjerne tapsmatriser, hvor tapsavsetningen blant annet avhenger av antall dager over forfall for kundefordringene. Tilsvarende tilnærming vil kunne benyttes etter IFRS 9, men avsetninger for forventet tap må fortas også om det ikke er objektive bevis for tap. IFRS 9 medfører også økt fokus på at tapsrater må være oppdatert basert på beste tilgjengelige informasjon om dagens økonomiske forhold og forventninger til fremtiden. IFRS 9 vil også påvirke tapsvurderingene for andre finansielle eiendeler som måles til amortisert kost eller til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader, slik som ulike fordringer og investeringsporteføljer.

Sikringsbøker

Sikringsbøker er pekt på som det området hvor IFRS 9 vil kunne ha størst betydning for vanlige selskaper. Da IASB utarbeidet nye prinsipper, hadde de et ønske om at selskapenes risikostyringsaktiviteter i større grad skulle bli reflektert i regnskapene. IASB har derfor gjort en rekke endringer og tilpasninger for å gjøre det enklere for selskapene å kvalifisere seg for bruk av sikringsbøker og for å forbli kvalifisert. Sentrale endringer i den forbindelse er:

- Kravet om en sikringseffektivitet på 80 – 125 prosent er fjernet og erstattet med mer kvalitative krav.
- Det er åpnet for sikring av komponenter av risiko når det som sikres er ikke-finansielle objekter slik som kjøp eller salg av varer.
- I visse tilfeller er det åpnet for å sikre valutarisiko basert på nettoeksponeringer.
- Det er gjort endringer som vil kunne redusere resultatvolatilitet fra tidsverdien på opsjoner, terminpremier på terminkontrakter og basisspreder på valutaswapper når sikringsbøker benyttes.

Selskaper med sikringstransaksjoner bør derved foreta en gjennomgang av bruken av sikringsbøker ved overgang til IFRS 9.